

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

18. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio. 19. Non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. 20. Si autem quod nolo, illud facio; iam non ego operor illud, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

Calvinus modò exposuit; sed prorsus in illa animæ suæ parte illud residere ostendit. enim in vlla eius parte resideret, si ex illa animæ operatione illud peccatum prodire negari non posset, nec deberet, quòd operaretur illud. Negat autem se operari. Non ergo in vlla animæ parte residet. Quare Apostolus interiecta distinctione, de se de carne sua, iterum concludit: *Si quod nolo facio, id est, concupisco; iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum, id est, pars animæ meæ, nulla voluntas mea operatur, sed fomes ille peccati in carne habitans.* Vnde alibi Augustinus hæc verba paraphrasticè reddens: *Nunc autem, accepta gratia, non ego operor illud. Libera est mens, captiua.* Sed erunt ista clariora ex sequentibus Apostoli verbis, vbi & Calvinianæ corruptionis impietas magis elucescet.

18. *Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio.* 19. *Non enim quod nolo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago.* 20. *Si autem quod nolo, illud facio iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Inueni igitur legem volentem mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet.*

INtegra Apostoli argumentatio simul proponenda fuit. Idem enim quod dixerat in

Verf. 20.

Serm. 5.
de verb.
Apostoli.

petendo, & (vt ait Augustinus) *quasi rarissimos*
de sermo excitando, ostendit causam cur ma-
 lum quod nō vult facere, & facit tamen, non
 ipsemet facit, nec ipsemet operatur, vt illi
 illud malum in culpam imputerur, aut ille
 propterea legi diuinæ rebellis ac inobediens
 cenleatur. At igitur: *Velle adiacet mihi*. Quid
 velle, nisi id prorsus quod postea se dicit non
 inuenire? nempe *perficere bonum*. Dicit er-
 go: Desiderium perfectionis habeo; sed
 perfectionem boni, seu *perficere bonum*, in me
 non inuenio. Et quare, ô Sancte Apostole, hâc
 boni perfectionem in teipso non inuenisti?
Non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod no-
lo malum, hoc ago. Id est: Idcirco perficere
 bonum non inuenio, quia adhuc cōcupisco,
 quod certè malum ago, sed nolo agere. Et
 quomodo agis tu quod omnino non vis age-
 re? An voluntas tua cogi potest vt hoc agas,
 quod omnino agere non vis? Respondet ip-
 semet, & ostendit se hoc totum propriè non
 agere, quia non voluntas eius sed caro & in-
 ferior appetitus facit. Si (inquit) *quod nolo;*
illud facio, iam non ego operor illud: id est, mani-
 festum est à mea voluntate alienum hoc esse
 quod facio, quia nolo illud facere. Quo-
 modo ergo aut vnde hoc facis? *Sed quod ha-*
bitat in me peccatum, id est, peccatrix illa na-
 tura carnis meæ, de qua prius dixi, *Non ha-*
bitat in me, hoc est, in carne mea, bonum, illa iu-
 xta suum appetitū sibi proprium hoc facit;

Cc

illa

Bonum
 quod iu-
 stus vult
 & non
 perficit,
 quid &
 quale.

illa concupiscit, illa desiderat, illa mouet.
 Nihil enim aliud facere potest, nullā aliam
 actionem caro eiusque appetitus habet,
 quā ut appetant sibi conuenientia, ut con-
 cupiscant, ut moueant. Ad effectum nihil
 producere possunt sine voluntatis consensu.
 Hunc consensum quia Apostolus non adhibuit,
 propterea dixit; *Quod nolo, illud facio*
 & ex eo mox infert; *Ergo ego non operor illud*
 ego non concupisco, sed caro mea: ego non
 repugno legi, sed caro mea: ego non facio
 malum, sed caro mea. *Sic volenti mihi facere*
bonum, volenti non concupiscere, inueni legem, illa
est, vel motum contrarium, qui est lex peccati
in lege membrorum, per quem & ex quo
malum mihi adiacet; vel legem Dei quod illud
bonum diceret, ac me doceret, simulque
inueni per experientiam malū quod mihi adiacet,
id est, infirmitatem carnis mihi conuenientiam
& inhaerentem, quæ impedit ne illud
bonum, quod lex dicit, fiat, & facit concupiscere.
 Sic hunc locum S. Augustinus tra-
 ctauit: *Quod Apostolus dixit, Velle adiacere mihi*
perficere autem bonum non inuenio; hoc ideo dicitur
est, quia tunc perficitur bonum, quando desideria
mala nulla sunt; sicut tunc perficitur malum, quando
malis desiderijs obeditur. Quando autem sunt des-
ideria, & eis non obeditur; nec malum perficitur,
quia non eis obeditur; nec bonum, quia sunt: sed
fit ex aliqua parte bonum, quia concupiscentia mala
non consentitur; & ex aliqua parte remanet malum,
quia

De nupt.
 & concup.
 libro I.
 cap. 29.

quia vel concupiscitur. Ideo ergo Apostolus non ait, facere bonum sibi non adiacere, sed, perficere. Multum enim boni facit, qui facit quod scriptum est; Ergo concupiscentias tuas non eas: sed non perficit, quia non implet quod scriptum est, Non concupiscas. Ad hoc ergo dicit lex, Non concupisces, ut nos in hoc morbo iacere inuenientes, medicinam gratia queramus, & in eo pracepto sciremus, & quò delectemur in hac mortalitate perficiendo conari, & quò possit à nobis in illa immortalitate beatissima perueniri. Hæcille: & paulò post seq capite, exponens illa verba, Inueni legem mihi volenti fa-
 re bonum, quoniam malum mihi adiacet, Hoc est (inquit) Inuenio mihi legem esse bonum volenti facere quod lex vult: quoniam non ipsi legi quæ dicit, Non concupisces, sed mihi adiacet malum quod nolo, quia & nolens concupisco. Hæc Augustinus.

Cap. 30.

Sed quid ad hæc verba Calvinus? Omnia inuertit, & in alium longè sensum detorquet. Colligere & concludere ex hoc loco vult, nulla esse iustorum opera bona absque peccato, vel, quod idem est, in omni opere bono iustum peccare, quum Apostoli conclusio sit prorsus contraria: videlicet se non peccare; & malum quod facit, non seipsum operari aut facere, sed carnis in eo vitiositatem, quæ malè concupiscere & malos motus ciere non desinit. Quam ob causam conclusionem suam confirmando ait, Con-
 delector enim legi secundum interiorem hominem, &c. ex qua parte nullum vitium ponit. Video

Calvinus conclusio nē Apostolo contrariam infert.

Verf. 223

autem aliam legem in membris meis, &c. & in ea parte malum quod nolens facit, ponit, quia illa pars repugnat legi mentis, & interius homini, secundum quem condeledatur legi Dei, & malum non facit, quia nulli malo consentit. Huic (vt dixi) conclusioni confirmationi Apostolicæ ex diametro aduerfatur Caluini hoc loco deprauatio, & quam ex ea infert, conclusio: lic enim hunc

Corrupte
la Calui-
niana iu-
stitia ope-
rum im-
possibilis
funda-
mentum.

locum inuertit: *Quum Apostolus dicit, Velle dicitur iacet mihi, efficaciam operis negat respondere uoluntati, quia remor auerit caro, ne exactè faciat quod facit. At Apostolus aliter dicit, Non enim quod uolo bonum, hoc facio, id est, impedit caro, ne omnino faciam illud bonum quod uolo*

Caluinus
textus sibi
aduerfan-
tes diffi-
mular.

facere. Non dicit, *ne exactè faciam, sed, ne faciam. Quare hæc Apostoli uerba, Non enim quod uolo bonum, hoc facio, quia sensum Caluini manifestè refutabant, intacta & indiffusa relinquit Caluinus. Alteram partem ita inuertit: Facit malum quod non uult, quia non malo impedit sua fideles caro, ne celeriter currant, sed opponit etiam multa obstacula ad qua impingunt. Non faciunt igitur, quia non implet qua decet alacritatem.*

Caluini
technæ
euoluun-
tur.

Quid non faciunt, Caluine? bonum ne an malum? Tu de malo nunc disputas quod facere se dicit Apostolus, & non uult facere. De quo igitur concludis, *Non faciunt igitur, &c.?* de malo? Absurdum. Non enim malum aliqua alacritate implendum, sed tota alacritate fugiendum est. De bono? Cur

non igitur aperte ponis? Planè quia aperta
 fallitas seipsam statim prodidisset: Apосто-
 lus enim dicit se *non facere bonum quod vult fa-
 cere*: dicit se omnino illud bonum non face-
 re, non dicit se illud bonum exactè non per-
 ficere: & addit se malum facere quod huic
 bono est contrarium, tametsi nolens faciat.
 Non de bono perfecto, aut malo imperfe-
 cto, in his verbis disputat, sed de bono &
 malo quæ in seipsis talia sunt. Dicit se vnum
 facere quod non vult, & alterum non facere
 quod vult. Si bonum quod non facit, est
 imperfecta & tarda quædam ac stupida boni
 operatio, cuius alacritatem caro impedit,
 tunc malum quod facit, erit quoque imper-
 fecta quædam & stupida mali operatio. Quo-
 modo enim bonum quod vult facere, tardum,
 stupidum, & imperfectum erit; malum au-
 tem quod non vult facere, tardum similiter
 & imperfectum non erit? Nisi fortè in ipso
 Apostolo plus valeat ac maiorem vim ha-
 beat non velle quàm velle, aut fortior in eo
 sit propensio ad malum quàm ad bonum; de-
 nique non solum Spiritus non vincat aliquã-
 do carnem, sed ipsa caro vincat perpetuo
 Spiritum. An hoc Calvinus docere vult?
 Pulchre sanè, vt Apostolum relinquat non
 solum in carne carnalem, sed etiam in mète,
 id est, totum carnalem, nulla ex parte spiri-
 tualem.

Videamus sequentia, an non verè talem

Cc 3 Apo.

Apostolum hinc Calvinus describat. *Præterea* (inquit) hoc velle, cuius meminit Paulus, sua proptitudo est, dum pios format Spiritus S. ut præstant sint, suaque membra exhibere studeant ad præstandum Deo obsequium. Quia verò impar est facillè se reperire negat Paulus quod optandum esset, nec boni desiderij effectum. Ecce ingenuè fatetur, Paulum sic velle bonum, ut studeat quidem exhibere membra sua ad præstandum Deo obsequium, sed non reperire Paulum huius desiderij effectum. Id est, Paulum reuera non exhibere membra sua ad præstandum Deo obsequium, sed contrà exhibere membra sua arma iniquitatis peccato. Sic enim prosequitur Calvinus: Eadem spectat qua proximè sequitur confessio, eum non accere bonum quod cupit, sed potius malum quod vult, quia scilicet fideles, quamlibet rectè animati sunt, propria tamen infirmitatis sibi conscij, nullam à se opus proficisci culpa vacuum consent. Nam quum Paulus non de paucis delictis piorum hic agat, sed in genere totum vitam eorum cursum designat, colligimus, optima semper eorum opera aliqua macula fœdari, ut nulla speranda sit merces, nisi quatenus illis Deus ignoscit. Hæc Calvinus. Nihil Paulum & pios omnes in toto vitam suam curam habere studium & desiderium virtutis, sed huius studij ac desiderij effectum nunquam consequi, ut propterea in optimis operibus eorum, seu potius in optimis conatibus ac desiderijs eorum, opera maculosa proferrant, quæ à Deo semper ignosci debeant.

Nota le-
stor im-
pijssimã
doctrinã

Paulus iu-
xta Calui-
num nul-
lum opus
bonum
fecit.

id est, vera peccata, nec nisi peccata sint.

Sed contra tam impiam ac prophanam ^{Calvini} ^{impia sen-} ^{tentia re-} ^{furatur.} sententiã nō solum Apostolico sensui ex dia-
metro contrariam, vt iam ostendimus, sed &

dicina gratiæ cōrumeliosam, (vt quę nō aliter Spiritu Dei nos refingit secundum Calu-
num) nec aliter nos renouat, abluir, mundat,
ac nouas creaturas facit, nisi vt semper ex parte operū immundi, maculosi, foedi, sine vllō
boni desiderij effectu maneamus,) cōtra, in-
quam, totam hāc violētiam & profanā sensus
Apostolici deprauationē, illa sola Apostoli
verba inuictē valēt, eamq; inuictē refutant,
quibus dixit, & dicēdo ex præmissis cōcludit: ^{Verf. 20.}

Iam non ego operor illud. Si enim Apostolus, aut
quilibet pius, non operatur illud malū quod
nolens facit, profectō nec illi imputari potest
illud malum, vt perpetua venia opus sit, nec
tale malum aliqua erit in operibus iustorum
bonis macula; quando illud ipsi non ope-
rantur. Et hoc volens Apostolus dicere, se-
que ab omni peccato & macula circa hoc
malum immunem esse docere, sic argumen-
tando conclusit: ^{Verf. 20.} *Si autem quod nolo, illud facio;*

*Iam non ego operor illud, sed quod habitat in me pec-
catum.* Illud factum mihi imputari non de-
bet: illud factū in meis bonis operibus, quibus
seruio legi Dei secundum mentē & interiorē hominē,
nulla macula erit, quia hoc factū meū factū
non est, nec ego operor illud, sed est factum car-
nis meæ; & peccatum, quod habitat in carne

Cc 4 mea,

mea, operatur illud. Et quia hæc sententia
 ad totam Caluini expositionem subuertenda
 perspiciuè & efficaciter facit, eam im-
 postor leuissimè attigit, & postremum eius
 membrum, *sed quod habet in me peccatum pe-*
nitus non attigit. Sic enim prosequitur hunc
 locum: *Tandem reperit Paulus illam sententiam*
quatenus præditus est caelesti luce, iustitia legis se-
dum esse testem ac subscriptorem. Atqui illa sen-
 tentia, vt iam satis ostensum est, non solum
 ostendit, Paulum, quatenus præditus est cae-
 lesti luce, subscribere iustitiæ legis, & agnos-
 cere legem esse bonam (quam subscrip-
 tionem tribuit Caluinus ipsis Ethnicis, vide-
 ribus meliora, & deteriora sequentibus) sed
 ostendit illum non operari illud malum de
 quo dixerat, *Quod nolo malum, illud facio,* &
 præterea ostendit, quòd peccatum habitans in
 carne sua, id est, vitiositas relicta in carne, ope-
 ratur illud malum, id est, concupiscit & inhi-
 gat ad malum. Hoc totum impostor Calui-
 nus silentio inuoluit, &, ne ad illa verba ni-
 hil dixisse videretur aliud dixit, quòd ad rem
 præsentem non pertinebat. Ad rem sanè Calui-
 ni, id est, ad nefaria eius dogmata stabilien-
 da aliquo modo illud pertinet. Sic enim ex
 eo infert: *Vnde sequitur, si nobis constaret pura*
natura integritas, legem non fore mortiferam. Quid
 ergo? Quia illa naturæ integritas nõ restituitur
 per Christum, vt omni prauo motu careat,
 ergo lex manet nobis mortifera? Quorsum
 ergo

Paulo nõ
 plus virtu-
 tis tribuit
 Caluinus
 quàm
 Ethnicis.

ergo hæcenus disputavit Apostolus, legem
iam non esse nobis amplius mortiferam?
non esse nos sub lege quatenus mortifera? non
detineri nos amplius sub lege mortis, in qua antea
detinebamur? Videat lector quomodo totam
Apostoli disputationem ita sursum deorsum
vertit & inuertit Calvinus, vt prorsus con-
trarium ei concludat quod Apostolus toto
hoc capite probare voluit.

Addit adhuc: *Nec verò per se aduersam homini
eius sana mente præditus à peccato abhorret; verum
sanitas à caelesti medico est.* Aut hîc fatetur Cal-
uinus Christum cælestem medicum sanita-
tem menti nostræ attulisse, qua non solum
abhorreamus à peccato, sed & ipsum pec-
catum superemus, iuxta illud Apostoli, *Pec-*
catum vobis non dominabitur, vt sic lex nobis
non sit aduersa, sed grata & iucunda, quia
condelectamur illi; & tunc fateri debet, etiam
absque pura naturæ integritate legem non
esse mortiferam, (quod antea negauit) nec
solum regeneratos subscribere iustitiæ legis,
agnoscendo illam esse bonam, ac veræ iu-
stitiæ regulam, sed etiam implere ac facere
illam; & habere boni sui desiderij effectum; (quod
etiam antea negauit) aut hanc sanitatē à cæ-
lesti medico Christo nobis verè collatā esse
negat; vt sensus illorum verborum, Sanitas à
caelesti medico est, hic demum sit, in Christo esse
omnem iustitiam, & mentis sanitatem, qua
legem impleuit, non autem in nobis vllam

Cc 5 esse:

Corrup-
telaruna
Caluina-
narum
scopus.

Caluinus
ex suis
verbis re-
futatur.

Rom. 6.

esse: quibus videlicet imputari Christi iustitia potest, sed vnicuique sua imperitia conferri non potest: & secundum hunc sensum homines regenerati nondum sunt in ipsis sana mente præditi, nondum ipsi à peccato abhorrent, sed manet illis lex Dei auersa atque mortifera. Vtrumlibet sensum eligat Calvinista, videt Calvinum impia & execranda docere. Sed in more Caluino est quum punctum hæreticæ suæ sententiæ attingit, concisè loqui, & paucissimis verbis: vt à suis quidem intelligi vtrumque queat, ab orthodoxis verò, qui spiritum Caluini non habent, aut difficulter aut non omnino (quod ille maximè desiderabat) intelligatur. Hæc quum sæpe in Caluino occurrant, semel atque iterum admonuisse lectorem oportuit.

Sed reuocemus iterum ad incudem Caluini verba, in quibus deprauationis tertius circa hunc locum punctum & cardo versatur, nempe Apostolum hoc sensu velle bonum, & non facere, quia studet quidem sua membra exhibere ad obsequium præstandum Deo, summanne corpus suum Spiritu Sancto: sed quia imperia facultas, reperire se negat Paulus quod optandum esset, nempe boni desiderij effectum. Ergo secundo Caluinum Paulus, & quilibet pius, habent bona desideria exequendi virtutes quæ lex iubet, & vitandi peccata quæ lex prohibet, sed non habent desideriorum suorum effectus;

Caluini
rechina v-
sitata.

Caluini
doctrina
omnem
virtutis
actionem
negat,
omnis
peccati
operatio-
nem po-
nit.

effectus; id est, reuera nec virtutes exequun-
 tur, nec peccata deuitant, quod optandum esset,
 quia ad obsequium præstandum Deo impar-
 tita facultas ad se: id est, debita facultate ca-
 rent, præstare non possunt. Sic illa nunc im-
 pia & teterrima vox ex ore Caluini auditur,
 quam à nullo vnquam Christiano audiri po-
 tuisse indicauit S. Augustinus: *Si Apostolus*
(inquit) de seipso dicit, Non quod volo bonum, hoc
ago; sed quod odi malum, illud facio; quid sumus
intellectum fratres mei? Itane Apostolus Paulus nole-
bat, verbi gratia, facere adulterium, & faciebat
adulterium? nolebat esse auarus, & erat auarus?
Quis autem nostrum audeat se indueretali blasphem-
ia, vt de Apostolo hoc sentiat? Atqui audet hoc
totum Caluinus, qui negat Paulum reperisse
boni desiderij effectum. Bonum autem in primis
desiderium est, non velle adulterari, nõ vel-
le auarum esse. Habuit hæc bona desideria
Paulus, sed non habuit effectum. Fuit ergo
adulter, fuit auarus. Quare contra hanc blas-
phemiam subiungit paulò post Augustinus:
Si Apostolus ipse est in cuius persona hæc dicuntur,
(adhuc enim disputando rem ventilabat)
non sic intelligamus quod dixit, Non quod volo bo-
num, hoc ago; sed quod odi malum, illud facio; tan-
quam velit esse castus, & esset adulter; aut velit esse
misericors, & esset crudelis; aut velit esse pius, &
esset impius. Non ad hæc illa verba accipimus. Sed
ad quid? Volo non concupiscere, & non concupisco.
 Hæc Augustinus. Hic sensus nullam impie-
 tatem

*Serm 5.
de verb.
Apostoli.*

*Paulus iu-
xta Cal-
uinum
fuit adul-
ter, auar-
us, &c.*

B. Augu-
stini ex-
plicatio
luculenta.

tatem, nullam blasphemiam, nullum pe-
cati patrociniū habet, quæ omnia Calu-
sensus habet. Rursum in eodem sermone
gust. Velle adiacet mihi, perficere autem bonum
Non adiacet perficere, adiacet velle. Non dixit
sed perficere. Num enim nihil facis? Rebellas
piscencia, & non consentis: delectat vxor aliena,
non attendis: mentem auertis, in secretarum
tis intras. Vides foris strepentem concupiscentia
Profer aduersus eā sententiā, mundās conscientias
Nolo, inquis; non facio. Puta quia delectat. Non
facio, habeo cui condelecter. Condelector enim
Dei secundum interiorem hominem. Quid tu de ca-
ne tua tumultuaris? Quid delectationes fluxas,
fluxas, vanas, noxias, tumultuose suggeris, et
quasi garrula mihi narras? Condelector legi De-
non ex me, sed ex gratia Dei. Tu concupiscentia
in carne tumultuaris: mentem tibi non subdit. In
Deo sperabo; non timebo quid faciat mihi caro. In Deo
est, mente non consentiente tumultuatur caro. In Deo
sperabo; non timebo quid faciat mihi caro, sicut
aliena, ita nec mea. Qui ergo in se hoc agit, quid
facit? Multum facit, magnum est quod facit, sed
tamen non perficit. Quid est enim perficere? Vnde
mors, contentio tua? id est, omni concupiscentia
cōtentione carere, à qua sola mors liberat. Audia-
mus adhuc semel sanctissimū Augustinum,
cuius saluberrima verba tanquam antidota
contra Caluini venena idonea & efficacia,
ab omnibus orthodoxis libenter audiuntur.

*De nup.
& conc.
lib. 1. cap.
27.

*Agit aliquid concupiscentia carnis, etiam quando

non exhibetur ei vel cordis assensus ubi regnet, vel
 membra vel arma quibus impleatur quod iubet. Agit
 autem quid, nisi desideria mala & turpia? Hinc
 Apostolus velut ex sua persona introductione nos in-
 firmit, dicens: Non enim quod volo bonum, hoc ago,
 sed quod odi malum, illud facio: id est, concupisco:
 quia & nollet hoc facere, ut esset omni ex parte per-
 fectus. Verum qui a concupiscere volebat, & tamen
 concupiscebat, sed eidem concupiscentia nequaquam
 consentiendo serviebat, adiunxit atque ait: Nunc
 autem iam non ego operor illud, sed quod habitat
 in me peccatum. Multum autem fallitur homo, qui Cap. 28.
 consentiens concupiscentia carnis suae, & quod illa
 desiderat decernens facere & statuens (talis autem
 iuxta Calvinum ipse Apostolus fuit, qui sui
 boni desiderij, quo voluit haud dubie non
 consentire carnis concupiscentiae, effectum
 non habuit) putat sibi adhuc dicendum, Non ego
 operor illud, etiam si oderit (quod etiam odium
 peccati ponit in suo iusto Calvinus) quia con-
 sentit. Simul enim est virumque: & ipse odit, quia
 malum esse novit: & ipse facit, quia facere decrevit.
 Qui ergo dicit, Iam non ego operor illud, sed quod Cap. 29.
 habitat in me peccatum; si tantummodo concupiscit,
 verum dicit: non si cordis consensione decernit, aut
 etiam corporis ministerio perficit. Deinde adiungit
 Apostolus, Velle adiacet mihi, perficere autem bonum
 non invenio: quod ideo dictum est, quia tunc perfici-
 tur bonum, quando desideria mala nulla sunt; sicut
 tacet perficitur malum, quando malis desiderijs obedi-
 tur. Quando autem sunt desideria, sed non eis obedi-
 tur;

tur; nec malum perficitur, quia non eis obediunt; nec bonum, quia sunt: sed fit ex aliqua parte bonum, quia concupiscentia mala non consentitur; & ex aliqua parte remanet malum, quia vel concupiscentia. Ideo ergo Apostolus non ait facere bonum, sed adiacere, sed, perficere. Multum enim boni facit, post concupiscentias suas non ambulat: sed non perficit bonum, quia non implet quod scriptum est, Non concupiscas. Hæc Augustinus, cuius dissertationem paulò prolixius protuli, ut, quibus contra antecedens refutatio satisfacere non poterat, tanti Doctoris satisficiat. Quod autem Augustinus dixit, non impleri quod scriptum est, Non concupiscas, intelligendum est non quoad obligationem, sed quoad finem præcepti & doctrinæ perfectionem, sicuti sequentia statim eius verba ostendunt paulò superius à nobis citata, ideoque hoc loco non repetenda.

22. Condelector enim legi secundum interiorem hominem. 23. Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mei, & captiuantem me in lege peccati, que est in membris meis.

CONFIRMANT hæc verba præcedentium conclusionem; totamque Apostoli computationem à versu 14. huc usque elucidant, quasi que commentario adhibito illustrant. Quod perspicuis verbis explicat

tem Augustinum audiamus: Lex bonum dicitur volenti facere: adiacet autem malum ex concupiscentia.